

Nejdůležitější novinky v patologii hlavy a krku publikované od zveřejnění 5. vydání WHO klasifikace nádorů hlavy a krku

Jan Laco^{1,2}, Martina Bradová^{3,4}, Alena Skálová^{3,4}

¹Fingerlandův ústav patologie, Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové, Hradec Králové

²Fingerlandův ústav patologie, Fakultní nemocnice Hradec Králové, Hradec Králové

³Šiklův ústav patologie, Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Plzni, Plzeň

⁴Biopstická laboratoř, s.r.o., Plzeň

SOUHRN

V přehledovém článku jsou zmíněny nejdůležitější novinky v patologii hlavy a krku, které byly publikovány v období 2021–2025 a které jsou v 5. vydání WHO klasifikace nádorů hlavy a krku 2024 zmíněny jen okrajově nebo vůbec ne. Článek je zaměřen pouze na patologii slinných žláz a sinonazálního traktu a pojednává jen o zhoubných nádorech. V rámci patologie slinných žláz jsou zmíněny palisádující adenokarcinom, mikrokribriformní adenokarcinom, mukoacinární karcinom, mucoepidermoidní karcinom bez morfologicky zřetelné dlaždicobuněčné diferenciaci, metatypický adenoidně cystický karcinom, adenoidně cystický karcinom s nápadnou tubulární hypereozinofilií a nové návrhy gradingového systému u karcinomu z acinárních buněk a u sekrečního karcinomu. V rámci patologie sinonazálního traktu jsou zmíněny olfaktorický karcinom a IDH2-mutovaný sinonazální karcinom.

Klíčová slova: patologie hlavy a krku – slinné žlázy – sinonazální trakt – přehled – novinky

The most important news in head and neck pathology published since the release of the 5th edition of the WHO Classification of Head and Neck Tumors

SUMMARY

The review article describes the most important news in head and neck pathology, that were published in the period 2021–2025, and that are only marginally mentioned or not mentioned at all in the WHO Classification of Head and Neck Tumors 2024, the 5th edition. The article focuses solely on the pathology of the salivary glands and sinonasal tract and deals only with malignant tumors. Regarding salivary gland pathology; palisading adenocarcinoma, microcribriform adenocarcinoma, mucoacinar carcinoma, mucoepidermoid carcinoma devoid of morphologically distinct squamous cell differentiation, metatypical adenoid cystic carcinoma, adenoid cystic carcinoma with striking tubular hypereosinophilia, and new proposals for a grading system for acinic cell carcinoma and secretory carcinoma are discussed. Regarding pathology of the sinonasal tract; olfactory carcinoma and IDH2-mutated sinonasal carcinoma are mentioned.

Keywords: head and neck pathology – salivary glands – sinonasal tract – review – news

Cesk Patol 2026; 62(2): 96–105

Na konci března 2024 byla vydána tištěná verze 5. vydání WHO klasifikace nádorů hlavy a krku (1). Informace v ní obsažené byly nicméně uživatelům k dispozici dříve v podobě zpoplatněné beta verze přístupné online (viz odkaz: <https://tumourclassification.iarc.who.int/welcome/>). Přestože se autoři této monografie snažili do nového vydání včlenit co nejvíce nejnovějších poznatků a objevů, tak některé podstatné novinky, které byly publikovány v době mezi sepisováním rukopisu a vydáním tištěné verze monografie, se již do finální verze nedostaly, resp. nemohly dostat. V tomto článku se soustředíme na nejdůležitější novinky v patologii slinných žláz a sinonazálního traktu, které byly publikovány v období 2021–2025, a které jsou v 5. vydání WHO klasifikace nádorů hlavy a krku zmíněny pouze okrajově nebo vůbec. Vzhledem k tomu, o jak rozsahem široké pojednání

by se jednalo, pokud bychom chtěli popsat systematicky novinky v patologii všech anatomických oblastí hlavy a krku a u všech typů lézí, tak výběr zúžíme pouze na zhoubné nádory. O některých níže uvedených novinkách byli čtenáři našeho časopisu informováni v rubrice Monitor (2/2022, 3/2023, 4/2023, 1/2024, 2/2024, 1/2025, 2/2025). Článek současně navazuje na přednášku jednoho z autorů (J. L.), přednesenou na 49. Sjezdu českých patologů, který se konal ve dnech 2.–4. října 2024 v Ostravě.

NOVINKY V PATOLOGII SLINNÝCH ŽLÁZ

Tuto kapitulu rozdělíme do následujících skupin: a) nové typy salivárních nádorů, b) nové podtypy či nové nálezy u dříve definovaných nádorů a c) nové návrhy gradingového systému u již dříve definovaných nádorů.

Nové typy salivárních nádorů

V rámci této skupiny je nutné zmínit zejména dva nově popsané nádory – palisádující adenokarcinom a mikrokribriformní adenokarcinom.

Palisádující adenokarcinom

Palisádující adenokarcinom byl popsán v roce 2023 na souboru devíti případů (2). Soubor tvořilo osm žen a jeden muž ve

✉ Adresa pro korespondenci:

prof. MUDr. Jan Laco, Ph.D.

Fingerlandův ústav patologie

Fakultní nemocnice Hradec Králové

Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové

Tel.: 495 832 548

Fax: 495 832 004

E-mail: lacoj@lfhk.cuni.cz